

stadigt stigende omfang er blevet konfronteret med resultaterne af den hurtige og gennemgribende teknologiske udvikling, der også har fundet sted inden for landbruget. Vi er i stigende grad blevet opmærksomme på, at forholdet landbrug/miljø er et element i et meget kompliceret samspil mellem miljøet og samfundets aktiviteter. Og der er stor enighed om, at der er behov for en aktiv indsats, hvis den negative udvikling skal vendes.

Den teknologiske udvikling i jordbruget og det øvrige samfund har i overvejende grad ført til en forringelse af vore naturgivne miljømæssige ressourcer og til en forarmelse af landskabet og vort plante- og dyreliv.

Tilførslerne af næringssalte og organiske stof til vore jorder og vandområder har været stigende igennem de seneste tiår. Vi ved, at bysamfund, industrier og dambrug har en væsentlig andel heri. For kvælstofs vedkommende bidrager landbruget med langt den største del.

Der er sket en stigende forurening af såvel grund- som overfladevand. Forureningen af grundvandet udgør et særligt samfundsproblem, da vi indvinder næsten alt vort drikkevand herfra, og da forureningen via grundvandet transporteres videre til vore vandløb og søer for til sidst at ende i de åbne farvande.

Allerede i dag kan der konstateres et forøget nitratindhold i en meget stor del af vore ca. 150.000 enkelt-vandforsyninger, og nogle mindre vandværker har overskredet grænseværdien for drikkevand på 50 mg/l. Disse problemer er særligt udprægede i den vestlige og nordlige del af Jylland på sandede jorder med intensivt jordbrug. Grundvandet trues i en sådan grad, at flere og flere brønde må lukkes, hvorved grundlaget for hele den nuværende vandforsyningsstruktur forrykkes.

I forbindelse med redegørelsen om en prioriteret handlingsplan for miljøområdet fra maj 1986 er der iværksat en gennemgang af de gældende bestemmelser om grundvandsbeskyttelse, bl.a. med hensyn til arealanvendelsen i særligt sårbare områder.

Med vandets næringssaltbelastning er det økologiske kredsløb belastet. Herved påvirkes plante- og dyrelivet. Vi kan konstatere, at den naturlige flora og fauna i dag er forsvundet fra en betydelig del af vore vandløb og søer. Dette gælder ikke blot de mindre vådområder i det intensivt dyrkede land,

men også en betydelig del af vore større vandløb og søer. Herved er også fiskerimæssige og rekreative værdier forringet.

På det seneste har de negative effekter slået stærkt igennem også i vore åbne farvande, hvor opblomstring af alger, iltsvind og fiskedød har optrådt stadigt hyppigere og omfattet stadigt større områder. Vi så det sidste eksempel herpå i efteråret 1986.

Mange naturtyper, der tidligere var med til at gøre det danske landskab afvekslende, og som rummer en varieret og rig flora og fauna, er ved at forsvinde.

Det gælder de større biotoper som engene – både i ådalene og strandengene ude ved kysterne – og de gamle græsningsoverdrev. Det er arealer, der tidligere havde en naturlig og nødvendig funktion i landbruget, som udnyttede dem til græsning og høslæt. Med intensiveringen af landbrugets driftsformer er den traditionelle anvendelse af arealerne ændret enten ved, at de er blevet taget ind f.eks. til korndyrkning, eller ved, at de simpelthen er blevet opgivet som marginaljorder, det ikke længere kan betale sig at udnytte. Det kan vi se flere steder i disse år, f.eks. i ådalene og ude på strandengene, hvor krat vokser op. Mange vilde plante- og dyrearter, der har været knyttet til disse gamle biotoper, er bl.a. som følge heraf stærkt på retur.

Denne mangfoldighed af planter og dyr bør bevares, så det afvekslende kulturlandskab også kan opleves af vore børn. Set i lyset af, at enge og overdrev i løbet af dette århundrede er reduceret med rundt regnet $\frac{3}{4}$, vil det også være meget værdifuldt, at vi i de kommende år søger at genskabe nogle af de udstrakte engstrækninger og overdrev, der gennem så mange år har været en karakteristisk del af det danske landskab.

Der er ligeledes gennem de sidste hundrede år sket en stor arealreduktion af lavvandede fjorde og søer. Områderne er blevet tørlagt med henblik på, at de kunne udnyttes som landbrugsjord. Flere af de mindre rentable af disse arealer bør føres tilbage til en tilstand, der er bedre forenelig med sikringen af f.eks. truede vilde planter og dyr.

Bevarelsen og genopretningen af de større biotoper vil mange steder fordrer en indsats fra samfundets side. Sikringen af en anden kategori af naturarealer kræver særlig aktiv medvirken fra de 90.000 jordbrugere, der i dag forvalter omkring to tredjedele af Dan-